

РОЗДІЛ VII. ДИЗАЙН-ОСВІТА: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ.

Васильєва Крістіна Владиславівна,
здобувач другого (магістерського) рівня
спеціальності 022 Дизайн
(Київська державна академія декоративно-прикладного
мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука)

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО» В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Мистецтво – це призма сприйняття та розуміння навколишнього світу, його культури, основних тенденцій кожної сфери людського життя. Завдяки поєднанню різних мистецьких напрямків вдається глибше вивчити одне явище через інше. Поліцентричний вид інтеграції передбачає виділення двох домінантних змістових ліній, наприклад «Музика» та «Образотворче мистецтво», які органічно поєднуються в тематичний цикл на основі загальної духовно-світоглядної орієнтації і збагачуються елементами інших змістових ліній – синтетичних мистецтв (хореографія, театр, кіно, циркове мистецтво).

Метою мистецької освітньої галузі, сформульованою в Державному стандарті, є «цілісний розвиток успішної особистості учня в процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні».

Зазначимо, що у початковій школі матеріал об'єднано наскрізним вертикальним тематизмом у цілісні тематичні блоки за роками та темами семестрів. Матеріал середньої школи структуровано на основі виділених споріднених понять, категорій для різних видів мистецтва.

Метою статті є проаналізувати особливості впровадження інтегрованого курсу «Мистецтво» в процесі викладання мистецьких дисциплін в новій українській школі та його основні особливості.

Інтегроване навчання -це навчання, яке ґрунтується на комплексному підході. Освіту розглядають крізь призму загальної картини світу, а не поділяють на окремі дисципліни. Інтеграція у шкільному навчанні реалізується як у межах окремого навчального предмета, так і між різними навчальними дисциплінами. Сьогодні школярі мають бути готовими жити в умовах постійних змін, непередбачених ситуацій, тому вони мусять бути креативними та творчими. В організації пізнавальних процесів зростає роль асоціативно-образного типу мислення, механізмів інтуїції. Тому освіта має спрямовуватися на розвиток творчого потенціалу особистості, самостійного критичного мислення, ціннісних орієнтацій, формування спектра життєвих

компетентностей, адекватних соціокультурним реаліям . Саме тому уже з початкової ланки навчання школярів має спрямовуватися переважно на розвиток раціональних та емоційно-образних механізмів мислення.

Нагальною вимогою постіндустріального суспільства стає оволодіння способами спілкування на основі не лише вербальних, а й невербальних форм комунікації за допомогою новітніх технологій і технічних засобів. Найпоширенішою перешкодою для ефективного викладання мистецтв у школі є те, що у базовому навчальному плані виділено лише 2 години на тиждень, яких вкрай недостатньо для художнього розвитку школярів. Зрозуміло, викладати може і вчитель початкових класів, який володіє відповідною кваліфікацією, і вчитель-предметник, наприклад, учитель музики (адже в загальноосвітніх школах України працює набагато більше вчителів-музикантів, ніж педагогів-художників) чи вчитель образотворчого мистецтва. За другим варіантом розподіл функцій і навантаження здійснюються між вчителями у яких невістачає годин.

Другою проблемою є те, що суттєва частина батьків вважає предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво» тими, що є не обов'язковими для вивчення в загальноосвітній школі. Одна з причин - низький рівень викладання мистецьких предметів у загальноосвітній школі. Ще з радянських часів рівень викладання цих предметів був занижений. По-справжньому талановиті вчителі музики та образотворчого мистецтва оминали загальноосвітні школи (через невелику кількість годин, відведених на предмети) та йшли працювати в спеціалізовані мистецькі заклади (звісно, є школи, яким пощастило, і вони мають справжніх фахівців з мистецьких дисциплін) [3]. Бути вчителем мистецьких дисциплін у школі є набагато менш престижним, ніж бути вчителем інших предметів. Так, мистецька освіта в загальноосвітній школі з кожним роком стикається все з більшими й більшими проблемами: недостатня кількість висококваліфікованих кадрів та низький рівень викладання мистецьких дисциплін. Батьки досить часто не усвідомлюють, що саме предмети музичного та образотворчого мистецтва мають надзвичайний потенціал для розвитку творчої особистості, формування креативного мислення, розвитку почуттєвої сфери, здійснення самокорекції психоемоційного стану. Незважаючи на те, що мистецтво сприяє:

- Розвитку людського інтелекту
- Розвитку креативного мислення
- Виховання почуття чуйності
- Підвищення розуміння культурних змін та відмінностей
- Розвиток духовного світу учнів
- Активізацію психічних процесів
- Підсилення збудження, що виникають у слухових та зорових центрах головного мозку людини
- В уяві виникають яскраві образи
- Розширюється художній світогляд особистості.

Згідно з Концепцією 12-річної школи, передбачено, що нові інтегровані курси будуть співіснувати поряд із традиційними і суттєво доповнюватимуть автономне викладання основних видів мистецтва в школі.

Важливим в освітньому процесі є дотримання принципів загальної мистецької освіти:

- наступності основної мистецької освіти з іншими ланками освіти; перспективності навчання;
- невід'ємності навчального і світоглядно-виховного спрямування;
- пріоритетності ціннісного становлення особистості на підґрунті взаємозв'язку загальнолюдських, національних і особистісних векторів і смислів мистецтва;
- інтегрального поліхудожнього розвитку особистості; навчання через мистецтво;
- виявлення творчої свободи суб'єктів мистецької освіти; можливості для вчителя гнучкої адаптації до індивідуальних особливостей і потреб учнів/учениць;
- спрямованості на виховання пошани до національних культурних надбань невід'ємно від здатності існування в полікультурному світі на засадах діалогу.

Проблему художньої інтеграції неможливо вирішити лише на рівні змісту освіти., тобто тільки за рахунок розробки нових навчальних програм. Ознайомлення майбутніх учителів із художньою культурою як інтегративним предметом закладає передумови для наступного використання набутих знань і інтегративних технологій у шкільній практиці. Слід зазначити, що загалом методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» зумовлює застосування інтегративних технологій, системи творчих завдань, різноманітних форм роботи, які власне й стимулюють діалогічне спілкування школярів. Для досягнення його ефективності вчитель має дотримуватися таких естетико-психологічних аспектів, як:

- А) знання психологічних особливостей учнів;
- Б) уміння вчасно виявити емоційний настрій дитини;
- В) уміння обирати стосовно кожного учня таку форму спілкування, яка б відповідала його віковим індивідуальним особливостям;
- Г) намагатися відчувати себе й учня в системі взаємин «учитель-учень»;
- Д) постійно спрямовувати педагогічну дію на виклик в учнів певних художніх образів, смаків, формування культури спілкування [5, с. 157].

Важлива ознака викладання курсу «Мистецтво» - варіативність, що зумовлює вільний підбір учителем навчально-художнього матеріалу, зорієнтованого переліку творів для сприймання, орієнтованих практичних завдань, поданих у програмі. За умови створення власних варіантів поурочного планування ці переліки можуть бути доповнені, збагачені, твори при необхідності частково замінені на рівноцінні. Принцип варіативності стосується і добору вчителем відповідних методик і технологій. Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» передбачає пошук різноманітних

зв'язків, художніх зіставлень, емоційно-образних аналогій і паралелей між видами мистецтв.

Висновки Отже, універсальна природа мистецтва створює безмежні можливості духовного розвитку особистості, яка його пізнає. Адже мистецтво як специфічна форма естетичної свідомості є надзвичайно чутливим в реагуванні на всі прояви життя в різноманітні художніх образів, які здатні втілювати будь-які теми і проблеми, що важливі для людини впродовж століть [4]. Занурення в мистецтво задіює в людині всі пізнавальні процеси – емоції і почуття, пам'ять, увагу, фантазію, інтелект, мислення в широкому розумінні, пробуджує творчі сили. Завдяки унікальності художніх образів і художній емпатії мистецтво впливає на розкриття креативності особистості в усіх сферах знання.

Список використаної літератури та джерел

1. Бабанов К.О. Інформаційні системи, технології та моделі навчання в школі. Монографія. / К.О.Бабанов.– Запоріжжя; Просвіта, 2000. – 160 с.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти. – Інформаційний збірник МОН України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п#Text>
3. Мистецтво як один із головних предметів у школі. URL : <http://education-ua.org/ua/articles/845-mistetstvo-yak-odin-iz-golovnikh-predmetiv-u-shkoli>
4. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Комаровська О. А., Лемешева Н. А.). URL : <https://drive.google.com/file/d/11rDG0XrahXJjmh2TFVu1agv6Ko0Wex17/view>
5. Назаренко Л.М. Інтерактивне спілкування школярів – Підготовка вчителя у контексті Європейського простору: Збірник наукових праць / За ред. проф. Левківського М.В. – Київ – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2005. – 260 с.

Нестерова Анастасія Євгенівна,

студентка 4 курсу

*спеціальність Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація,*

Хортицька національна академія,

м. Запоріжжя, Україна

*науковий керівник – **Дерев'яно Н. В.***

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри дизайну,

Хортицька національна академія,

м. Запоріжжя, Україна

РОЛЬ АРТ-ДИЗАЙНУ (АРТ-ОБ'ЄКТУ) У РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

Людство постійно розвивається, а разом з ним розвиваються наука, економіка, культура, а також мистецтво. Такий ріст відкриває нові можливості у професійній діяльності, нові пройоми та технології. Але кожна епоха, кожний період породжували свої характерні ознаки у мистецтві. Від античності до модернізму форма мистецтва, її значення, сенс змінювались від складних, деталізованих форм до простих, лаконічних і навпаки [2]. В свою чергу, саме